

OKULÖNCESİ EĞİTİM ORTAMLARI

A. Oğuzhan KILDAN

Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Kastamonu.

Özet

Bu çalışma 21. yüzyılda çeşitli öğretim modelleri ve stratejileriyle birlikte çeşitlenen öğretim etkinliklerinin ve günümüzün değişen ihtiyaçları için eğitim ortamlarının fiziksel olarak nasıl olması gerektiği ile ilgili bir derleme çalışmasıdır. Araştırma genelde eğitim kurumlarındaki fiziksel ortamların nasıl olması gerektiğini tanımlarken, özelde, okul öncesi eğitim kurumlarındaki fiziksel ortamlar üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: okul öncesi eğitim, fiziksel ortam

PRESCHOOL EDUCATION SETTINGS

Abstract

This is a compilation study of how diversifying teaching activities and education settings together with various teaching models and strategies in the 21st century is to be for today's changing needs. While the study describes in general how physical settings in education institutions are to be, in particular it dwells on the physical settings in preschool institutions.

Keywords: preschool education, physical setting

Giriş

Eğitim etkinliklerinin meydana geldiği alan, öğretme öğrenme sürecinde bilgi iletme işleminin meydana geldiği ve öğrencinin konuyla etkileşimde bulunduğu personel, araç, gereç, tesis ve organizasyon öğelerinden oluşan çevredir (1). Bir başka ifadeyle eğitim ortamı, sadece sınıf ya da derslik değil, öğrenme-öğretme sürecinin olduğu, kişiler arası etkileşimin bulunduğu bütün ortamlar olarak adlandırılabilir.

Amerika'da masrafları Birleşmiş Milletler Çocuk Bürosu tarafından karşılanan ve "Pasifik Oaks Fakültesi" tarafından yapılan bir araştırmada çocukların ve çalışanların fiziksel alanla olan ilişkileri çok önemli sonuçları ortaya koymuştur. Araştırma bulgularına göre; fiziksel alanların kalitesi ne kadar yüksek olursa, öğretmenlerin çocuklara karşı duyarlılığı ve arkadaşça davranmaları artmaktadır. Yine fiziksel alanın kalitesine göre çocukların kendi kendilerine yapacakları aktivitelere daha çok katıldıkları görülürken, diğer insanlara karşı da daha iyi davrandıkları ortaya çıkmıştır. Alanın kalitesi düşük olduğunda ise çocuklar, daha az ilgili ve daha az katılımcı olmuşlar, ayrıca öğretmenler de nötr ya da duyarlı olmayan davranışlar sergilemişlerdir (2). Alanın büyüklüğü, ortamda bulunan renkler, ortamın güneş ışıklarını alması vb. gibi bir çok etken fiziksel alanın kalitesinin bir göstergesidir.

1858 yılında Henry Barnard tarafından okul mimarisi konusunda yayınlanan bir eserde çocukların daha sağlıklı ve mutlu olabilecekleri bir ortamın önemine vurgu yapılmıştır (3). Dolayısıyla eğitim kurumlarındaki fiziksel alanların önemi çok önceden vurgulanmış ve eğitim ortamlarının geliştirilmesi çalışmaları eğitim kurumları olduğu sürece hep devam etmiştir.

Son 90 yılda eğitim alanlarında birçok değişim yaşanmış ve bu durum öğrenme çevresi ve fiziksel ortamın tasarımını da etkilemiştir. Eisner bugünün okul mimarisini şu şekilde ifade etmektedir (4):

Çoğu okul binası (özellikle şehirlerdeki), sınıfların uzun ve boş koridorlara açılmasıyla oluşmaktadır. Sınıflar genellikle aynıdır; dayanıklı, dikdörtgen şeklinde bir kutuyu andıran, tek düze ve sönük renklerden oluşan, rahatlık ve konfordan uzak olan binalardır. Sınıflar işlevsel gibi görünse de ne öğretmenlerin ne de öğrencilerin estetik ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir (5). Oysa etkili bir okul bir dizi öğretim merkezinden oluşan yapıdır. Bu merkezler temel öğrenme modellerini yansıtır. Öğrenme merkezleri çeşitli amaçlara hizmet ederler. Bu amaçlar merkezlere de isim olmuşlardır. Bir okuldaki öğrenme merkezleri genel olarak “beceri merkezleri, akademik merkezler, uygulamalı sanatlar merkezi, sosyal ekoloji merkezi, ben odaklı merkez” olarak adlandırılabilir (6). Günümüzde ülkemizdeki okullarda da eğitim ortamları çeşitlenmiştir. Sınıflar dışında, Bilgisayar laboratuvarı, Fen Bilgisi laboratuvarı, spor salonları, kütüphaneler, resim ve müzik salonları vb. gibi çeşitli merkezler kurulmuştur. Okulların amacına ve ekonomik yapısına göre bu merkezlerde değişiklikler olabilmektedir. Örneğin, MEB tarafından “çocuk dostu” seçilen bir okulda “hayal odası” bile bulunabilmektedir. Okulöncesi eğitim kurumlarında ise “veli bekleme salonu, gözlem odası, vestiyer, mutfak ve yemek odası, sanat atölyeleri, çok amaçlı salon vb.” merkezler bulunabilmektedir.

Mimari yapı eğitim siteminin farklı özelliklerini ortaya koyar. Eğitim alanlarının tasarımı ise iki önemli mimari yapı özelliğinden oluşmaktadır: Birincisi kurumsal mimari; ikincisi ise eğitimin kendi pedagojik yönünü yansıtan öğrenme alanlarıdır (7). Kurumsal mimari daha çok fiziksel alanın dış mekanlar ve görünümü ile ilgili olan yanını yansıtırken, eğitimin pedagojik yanını yansıtan eğitim ortamları ise, kullanılacak öğretim modelleri gibi eğitimsel olgulardan etkilenebilmektedir. Örneğin, “Çoklu Zeka Kuramı”nın kullanıldığı bir eğitim ortamının sabit olmayan sıralardan oluşması, alanın etkili ve hızlı bir şekilde değişikliğe uğramaya uygun olması gerekmektedir.

Son yıllarda eğitimciler okuldaki öğrencinin ve öğretmenin rolü, sınıftaki öğrenci miktarı, öğrenciler arasındaki öğrenme farklılıkları üzerinde daha fazla durmaktadır (8). Eğitim ve okul tasarımı yeni ve çeşitli öğretim yöntem ve stratejilerle birlikte (iş birliğine dayalı öğrenme, çoklu zekâ kuramı, çoklu öğrenme stilleri) değişime uğramıştır. Eğitsel etkinliklerin değişmesi ise daha esnek bir öğrenme çevresi, fonksiyonel okul ve sınıf tasarımını gerektirmiştir (9).

Öğrenmenin belirli bir miktarı da grup içerisinde gerçekleşmektedir. Okullar değişik yaş grupları için çocuklara işbirliğine dayalı öğrenme süreci için fırsatlar vermektedir. Öğrenenler ancak ilginç olduğunda, ihtiyaç hissettiklerinde öğrenme sürecine zihinsel olarak katılabilmektedir (10). Öğrenme ortamının tasarımında bu öğrenme ilkesi de unutulmamalıdır.

Eğitim Kurumlarında Fiziksel Ortamlar

Piaget, bir çocuğun daima yeni şeyler görmek ve duymak isteyeceğini ifade eder. Çocukların zihinsel gelişiminin de bu çevresel fırsat ve durumlardan etkileneceğini vurgular. John Dewey ve sonraki eğitimciler ise en iyi öğrenme yolunun deneyime dayalı olduğunu belirtirler. Maria Montessori, çocuklara somut deneyimler ve çok iyi tasarlanmış materyallerle donatılmış bir çevre hazırlandığında üst düzeyde bir öğrenmenin gerçekleşeceğini ifade etmektedir (11).

Son yıllarda eğitimciler, mimarlar ve araştırmacılar sınıfların tasarımının çocukların davranışlarını büyük ölçüde etkilediğini ortaya koymuşlardır. Colorado Üniversitesi'nden Psikoloji Profesörü James Banning; "Biz binalara şekil veriyoruz, onlar da bize" diyerek fiziksel çevrenin bireylerin davranışlarını oluşturmada ne denli önemli olduğunu ortaya koymuştur (12). Sameroff ve Chandler (1975)'in işlemsel teorisine göre çocuğun gelişimi sadece çocuğun biyolojik özelliklerine veya çevresine bağlı değildir. Çocuk ve fiziksel alan, zaman içerisinde bazı noktalarda birbirlerini etkilemektedir (13). Örneğin iyi tasarlanmış bir fiziksel alan çocuk için çekici olmakta ve çocuk fiziksel alana olan olumlu duygularını okul, öğretmen ve arkadaşlarına yansıtılabilmektedir.

Fiziksel alan öyle ayarlanmalıdır ki hem çocuk tek başına yeterli olmalı, hem de aynı yaştaki çocukların aynı etkinliği yapma isteği engellenmemelidir. Bu da uygun alan kullanımıyla gerçekleşir. Küçük yaştaki çocuk gruplarıyla, büyüklerin dışarıya çıkarılması farklı zamanlarda olabilir. Yeterli alanın olup olmadığı çocukların birbirleriyle olan ilişkileri ve aktivitelere katılımları gözlemlenerek anlaşılabilir. Ayrıca çevre çekici, renkli olmalıdır. Çocukların çalışmaları sergilenmelidir (örneğin resimleri). Fakat çocukların çalışmalarının yanında başka resimler ve tablolar da asılmalı ki çocuklar karşılaştırma yapabilmelidirler. Ayrıca çocuklar başkalarını rahatsız etmeden bir aktiviteden diğer aktiviteye geçebilmeli ve bunu yaparken diğerlerini etkilememelidir. İyi ayarlanmış bir alan, çocukların aralarında pozitif ilişkiler kurmalarını ve materyallerin de aktif bir şekilde kullanılmasını sağlar (14). Çocukların kendi aralarında ve diğer kişilerle (öğretmen vb.) pozitif ilişkiler kurabilmeleri, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde belirttiği güvenlik ihtiyacı ile de doğrudan ilişkilidir.

Bir okulda çocuklar kendilerini güvende hissetmek isterler. Okullardaki alanlar ise çocukların öğrenmelerinde oldukça etkilidir. Binaların yapısı çocukların bireysel ihtiyaçlarını, beklentilerini karşılayacak olursa şüphesiz çocuklar kendilerini orada daha iyi hissedeceklerdir (15). Beklentilerle birlikte okul alanlarının tehlikelerden de uzak olması gerekir. Kendisini güvende hisseden bir çocuk hem akademik hem de sosyal olarak daha olumlu davranışlar sergileyecektir.

Sınıf ve okul çevresinin tasarımı çocukların öz saygı, aitlik duygusu ve kendi dünyalarındaki kararsızlık gösteren diğer duygularını kontrol etmede de etkilidir (16). Çocukların ihtiyaçları dikkate alınarak tasarlanan bir okulda, çocuklar daha doğal ve saygılı davranışlar sergileyecek, bu sayede sınıf düzeninin sağlanmasına da katkıda bulunacaklardır (17). İklim özellikleri göz önünde bulundurulmak kaydıyla bütün sınıflar veya diğer önemli eğitim ortamları yeterli ışığı almalı ve sınıflar doğu-batı yönünde sıralanmalıdır (18). Okullarda her zaman ve her yerde gerekli eğitim teknolojilerine ulaşılabilir (19).

Amerika’da okullardaki ses standardıyla ilgili yapılan bir araştırmada okulların birçoğunun normalin üzerinde ses geçirdiği ve iyi bir öğrenme çevresinin de gürültülü ortam içermemesi gerektiği ortaya çıkmıştır (20). Bu durum, ülkemiz okullarında da zaman zaman ortaya çıkan bir problemdir. Sadece ders zamanında değil, özellikle ÖSS ve KPSS gibi çok önemli sınavlarda bazı illerin yöneticileri, araçlardan kaynaklanan ses kirliliğini ortadan kaldırmak için çeşitli önlemler alabilmektedir.

Günümüzde yapılandırmacılık gibi bazı öğrenme yaklaşımları, öğrencilerin bilgileri pasif olarak almaları yerine, bilgiyi aktif olarak yapılandırmalarını önermektedir. Eğer okulda kullanılan bazı materyaller gerçek hayattan izler taşırsa, bu durum öğrencilerin matematik, müzik, kültür ve sanat gibi alanlara olan ilgilerini daha da artıracaktır. Örneğin, pencerenin üstündeki duvarlarda tanınan bir şarkı sözü ya da müziksel melodiler olabilir. Zemin desenlerinin tasarımında geometrik şekillerden esinlenilebilir. Okulun ön cephesi toplumun kültür ve geleneklerini yansıtabilir veya lobinin tavanı takımyıldızlarının gizemini yansıtabilir. Giriş, kapı ve pencereler nesnelerin şekil ve biçimleriyle ilgili öğretici bilgiler verebilir (21). Bu örnekleri okulların amacına göre çeşitlendirmek mümkündür. Örneğin anaokuluna yeni başlayan bir çocuk için, her zaman ilgi ile izlediği bir çizgi film kahramanının resmini gittiği sınıfta görmesi okula olan uyumunu pozitif yönde destekleyebilir.

Bir okuldaki öğrenmelerin yaklaşık % 25’i sınıf dışında gerçekleşir. Öğrenciler hak ve adalet gibi bazı değerleri, ayrıca organizasyon, karar verme gibi bazı önemli becerileri de sınıf dışında öğrenirler (22). Eğitim ortamlarının tasarımı sadece sınıf alanı olarak algılanmamalı, okul bir bütün olarak ele alınmalıdır.

19 yy. ya da 20. yy. olsun ideal bir sınıfla ilgili devam eden araştırmalarda “temiz hava, havalandırma, sıcaklık, sağlığa uygunluk, akustiklik, doğal aydınlık, görünüm ve gösteriş” in ideal bir sınıf için gereken en önemli kriterler olduğu vurgulanmıştır (23). Geleceğin okulları ise iki sorunun cevabını verecektir (24); öğrenme için en önemli koşul nedir ve başarı için en gerekli insan niteliği ne olmalıdır ?

Okulöncesi Eğitim Ortamları

0-6 yaş çocukları, okulöncesi eğitim döneminde yer alan çocuklar olarak adlandırılır. Bu dönemdeki çocukların bulunduğu eğitim ortamı, çocukların ailesi dışında en fazla zaman geçireceği ortamdır. Eğitim ortamının nitelikleri çocukların okul, öğretmen, arkadaş gibi diğer unsurlarla olan etkileşim ve uyumunda önemli bir ekiye sahip olacaktır. Bu yüzden okulların fiziksel donanımı eğitim ortamının nitelikleri açısından çok önemlidir.

Okulların bulunduğu arazi iklim olarak uygun, sakin, tozsuz, demiryolu tesisleri, yoğun trafiği olan yollardan ve hava alanlarından uzak, mümkünse park ve spor tesisleriyle doğrudan doğruya ilişkili olmalıdır. Okula gelen çocukların oturdukları bölgelere göre doğru bir konuma sahip, tehlikesiz bir şekilde giriş çıkış yolları ve genel ulaşım araçlarıyla iyi ilişkili olmalıdır. Çocukların yaşama ve oyun mekanlarının

(güneyde) servis mekanlarının (kuzeyde), bakıcıların evinden, kendi ayrı giriş kapısı ile (doğuda) ve ana giriş kapısından açıkça ayrılması gerekir (25). Planlamada önemle üstünde durulması gereken noktalar; oyun, sanat ve uyku odalarından tuvaletlere kolayca ulaşılabilmesi, grup odalarının daha küçük veya büyük boyutlarda kullanılma esnekliğiyle tasarlanması, yarı kapalı oyun alanlarına yer verilmesi, merdivenli çözümlerden sakınılması, yoğun ve hızlı trafikten ve hava kirliliğine neden olan etmenlerden uzak, olanaklar el verdiğince doğal ortamlar içinde yer almalarına özen gösterilmesidir. Anaokulları tasarımlarında; çocukların denetimden uzak kalabileceği ince uzun ve *girift* koridorlu çözümlerden, bodrumdaki tesisat katlarından, fazla kot farkı barındıran bahçelerden, trafikli yollarla direkt temastan şiddetle kaçınmak gereklidir (26).

Ayrıca okulöncesi binalarında balkon olmamalıdır, pencereler çocukların tırmanıp açabileceği ve dışarı sarkabileceği bir şekilde planlanmamalıdır. Bütün elektrik kabloları gizlenmeli, prizler çocukların erişemeyeceği (1,5 m) yükseklikte olmalıdır (27). Bütün bunların yanı sıra çocukların kayıp düşmelerini engellemek için kurumdaki tüm ıslak zemin kaymayacak malzemeden yapılmış olmalıdır. Kurumdaki eşyaların çocukların sağlığına zarar vermeyecek şekilde olması gereklidir. Keskin sivri veya kıvrımlı köşeler çocuklar için tehlike oluşturmaktadır. Mobilyaların kenarları ve köşeleri yumuşatılmalıdır. Merdiven varsa basamaklar kaymaz ve yumuşak bir malzeme ile kaplanmalı, kenarlarında tutacaklar olmalıdır (28).

Okulöncesi dönemde sınıf ve eğitim alanları çocukların keşfettikleri, konuştukları, soru sordukları, bilgileri inşa ettikleri, bireysel ya da grup olarak yaratıcı etkinlikler yaptıkları yerdir (29). Fiziksel çevre, insanın hem davranışını hem de gelişmesini etkilemektedir. İç ve dış fiziksel çevre çocuğun araştırma ve öğrenme gelişimi ve büyümesi için çok önem taşımaktadır. Fiziksel alanın ve materyallerin kalitesi çocuğun değişik seviyelerdeki aktivitelere dahil olmasına fırsat tanıırken, yetişkin ile çocuk arasındaki ilişkinin kalitesini de etkilemektedir. Bu yüzden iç ve dış çevre, güvenilir, temiz ve çekici olmalıdır (30). Eğitim ortamı tasarlanırken fiziksel ve duygusal iklim güvenli bir şekilde yaratılmalıdır. Çocukların bireysel ve grup olarak ihtiyaçları değişmiştir. Yetişkinler sınıfları tasarlarken çocukların bu ihtiyaçlarını dikkate alarak, yeni materyallerle, bu eğitim ortamının tasarımını çocuklarla paylaşmalıdır. Fakat burada öğretmenlerin rolü yine de yönetmek ve karar vermek olmalıdır (31).

Okulöncesi sınıfı, çocukların oynayabileceği ve araştırma yapabileceği materyallerle dolu olmalıdır. Sınıf alanında amaçlı ve üretici oyunlara yer verilmelidir. Dodge ve diğerleri (2002)'e göre iyi organize edilmiş bir çevre şu şekilde olmalıdır (32):

- Güvenme ve başkalarıyla ilişki kurma,
- Bağımsızlığı seçme ve ortalığı toplama,
- Yaptıkları alıştırmayla ilgilenme, çalışmalarına devam etme,

- Materyalleri seçip kullandıkça beceri kazanma,
- Blokların olduğu köşede değişik büyüklük ve şekillerde ve her birinin üzerinde hangi rafta olduğuna dair bilgiler (İşaretler) yer almalı,
- Evcilik köşesi ya da drama köşesinde değişik şekildeki materyaller öğrencilerin değişik rolleri canlandırmalarına imkan tanınmalı,
- Sanat köşesinde boya, paket, pastel, tebeşir, yapıştırıcı, makas, oyun hamuru ve temizlik malzemeleri olmalı,
- Masa oyunlarında bulmaca ve değişik oyunlar çocukların şekil yapabileceği, eşleştirebileceği şekilde olmalı,
- Kum ve su köşesinde çocuklar bazı nesnelere neden batıp, bazılarının neden batmadığını öğrenmek için değişik etkinlikler yapabilmeli,
- Kütüphane köşesinde çocuklar, kitapları inceleyebilir, müzik dinleyip ya da kasetlerden hikaye dinleyebilir,
- Müzik ve hareket köşesinde müzik aletleri Cd ya da kaset gibi müzikal aktiviteler çocuğun müzik dinleme ve değişik hareketleri yapma olanağını sağlayabilmeli,

Çocuklar henüz anaokuluna gelmeden farklı yerlerde farklı davranışlar göstermeleri gerektiğini öğrenmişlerdir. Bu yüzden okulöncesi öğretmenleri çocukların sınıflarını ve eğitim ortamlarını materyallerle donatırlar ve çocukların davranışlarıyla onların eğitim ortamı ile ilgili beklentilerini görürler (33). Eğitim ortamı her çocuğa bu yönüyle bir mesaj verir.

Aşağıda fiziksel ortamın çocuklar için hangi anlamı ifade ettiğine dair tablo görülmektedir (34):

Tablo I. Richard (1998)'den Uyarlanan Mesaj-Çevre İlişisini Gösteren Tablo

POZİTİF MESAJ	ÇEVRE MESAJLARI NASIL ULAŞTIRIR?
Burası güvenli ve rahat bir alandır.	Oda düzenli bir şekilde bölümlenmiştir ve raflar çocukların görüş açısına uygundur. Çocuklara uygun masa, sandalye ve dinlendirici bir halı vardır. Sınıf içinde ve dışında temiz, rahat hareket edecek alan vardır. Her çocuk için kişisel olarak kendilerini güvende hissedebilecekleri alan vardır. Çocuklar öğretmenlerini, öğretmenler de çocukları daima görebilirler. Sınıf temiz ve derli toplu görünür.
Ben buraya aidim ve ben değerliyim.	Resim ve diğer materyaller çocukların ailelerini, dillerini, kültürlerini ve toplumu yansıtır. Çocukların yaptıkları çalışmaların saklanabileceği bölümler vardır. Çocuklar sınıfın bazı yerlerinde çalışmalarını görebilirler ve ayrıca isimlerini buralarda bulabilirler.
Ben arkadaşlarımla paylaşabilirim.	Sınıf, çocukların küçük gruplarla birlikte çalışabileceği şekilde tasarlanmıştır. Materyaller grup olarak paylaşılır ve kullanılır, ayrıca yeterince materyal de vardır. Sınıf dışında ayrılan bölümler çocukların işbirliğiyle oynayabilecekleri şekilde tasarlanmıştır.
Beklentimin ne olduğunu bilirim.	Her şey çocukların kolayca ulaşabileceği yerde, temiz ve tertiplidir. Materyallere ulaşmak oldukça kolaydır.
Burada çalışmak ilginç olabilir.	Sınıf ve sınıf içerisindeki materyaller çekici, ilginç bir şekilde organize edilir. Oyuncaklar, kitaplar, obje ve koleksiyon gibi diğer materyaller çocukların keşfedip, araştırabileceği şekilde tasarlanmıştır. Yazı araçları, bloklar, sanat ve yapısal materyaller, çocukları yazmaya, boyama ve inşa etmeye cesaretlendirir.
İhtiyacım olan şeyleri bulabilirim.	Materyaller mantıksal olarak organize edilir. Küçük resimlerle (kelime, resim ve sembolleri içeren) oyunlar isimlendirilir. Materyallerin yerleri gösterilerek raflara kaldırılır.
Ben yeni şeyler yapmaya çabalıyorum.	Çocuk ve yetişkinlerin grup ya da bireysel olarak birbirlerini etkilemede ortam uygundur. Yaşantılar benzer materyal ve araçlarla farklı öğrenme yollarını sağlar. Kitap ve resimler yeni insan, yer ve olayları ortaya çıkarır.

Sonuç ve Öneriler

Okullar, öğretmenlerinde öğrenciler gibi kendilerini geliştirdikleri ve yeni tecrübeler edindikleri öğretim alanlarıdır. Yüksek kalitede öğretim ve öğrenme büyük ölçüde kaliteli öğretmenlere bağlıdır; bu yüzden okullardaki öğretim sürecinde öğretmenlere kendilerini geliştirme ve profesyonelleşme konusunda uygun fırsatlar verilmelidir. Bu durum öğretmenlerin özellikle mesleklerindeki ilk yıllarında daha da önemlidir (35).

Davis (1977)'nin belirttiği gibi eğitim ortamlarının kalitesini artırmak için şu noktalara dikkat edilmelidir (36):

- Öğretmenler öğrencilerin çalışmalarına ilgi göstermeli ve uygun kişisel yardımı vermelidirler,
- Öğretmenler beklentilerinde açık olmalıdır,
- Materyal ve ders içeriği öğrencilerin yaşamlarına ve gelecek hedefleri için anlamlı olarak düzenlenmelidir,
- İlgiyi devamlı tutmak için çeşitli metot ve materyaller dikkatlice seçilmelidir,
- Öğrencilerin tartışma, buluş yaklaşımı, bireysel görev ve bazı grup planlamaları içinde yer almaları sağlanmalıdır,
- Öğretim iyi planlanmalıdır.

İdeal bir eğitim ortamının belirleyici unsurları içerisinde öğretmenler yer alsa da fiziksel çevre ve olanaklarının ne kadar önemli olduğu yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır. Bu yüzden ideal bir eğitim ortamı aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

- İyi bir eğitim ortamı için güvenlik öncelikli kriter olmalıdır. Çocukların fiziksel olarak güvenlikleri sağlandıktan sonra, ruhsal güvenliği de ihmal edilmemelidir. Eğitim ortamları çocukların yaşı, ortamdaki çocuk sayısı, öğretim programının beklentileri dikkate alınarak tasarlanmalı, ayrıca çocukların birbirleriyle uyum içerisinde sosyal ilişkiler kurabilecekleri ortamlar olmalıdır.
- Okulların mimari yapısı iklim, yeryüzü şekilleri vb. kriterler dikkate alınarak tasarlanmalıdır.
- Okullar tasarlanırken hem çağdaş hem de kültürel unsurlar okulda kendisini göstermelidir.
- Okul ve sınıfların ses yalıtımına önem verilmeli ve bu konuda gerekli önlemler alınmalıdır.
- Sınıflardaki öğrenci sayısı ideal ölçütlerde olmalı, öğrenci sayısı arttıkça ve her öğrenciye düşen fiziksel ortam miktarı düştükçe, eğitim ortamı ve kişiler arası ilişkilerin olumsuz yönde etkilenebileceği dikkate alınmalıdır.
- Okulöncesi eğitim ortamları hayattan izler taşınmalı ve çocuğa yakın çevresinden yola çıkarak çeşitli deneyimler kazandırılmalıdır.
- Eğitim ortamında yeterince materyal, araç-gereç olmalıdır. Yetersiz araç-gerecin öğrenciler arasında ciddi anlaşmazlıklara neden olabileceği dikkate alınmalıdır.
- Eğitim ortamı değiştirilebilir ve dönüştürülebilir şekilde düzenlenmeli ve çeşitli öğretim model ve yöntemlerine uygun şekilde tasarlanabilmelidir.

Kaynaklar

1. Alkan, C. (1992). **Eğitim Teknolojisinin Temel Bir Ögesi Olarak Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi**. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. No: 168. Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
2. Kritchevsky, Sybil, Prescott, Elizabeth and Walling, Lee. (1991). **Planning Environments for Young Children Physical Space**. Washington
3. James, Rydeen. (2005). **The İdeal Classroom**. Minneapolis: American School-University.
4. Sueck, Lawrence E. (1991). **The Design Of Learning Environments**. A Dissertation Submitted To The Graduate Faculty Of The University Of Georgia İn Partial Fulfillment Of The Requirements For The Degree Doctor Of Philosophy.
5. Sueck, Lawrence E. (1991). **a.g.e.**
6. Balcı, Ali. (2002). **Etkili Okul - Okul Geliştirme**. Ankara: Pegem A yayıncılık.
7. Agustin Escolano. (2003). **The School in the City: School Architecture as Discourse and as Text**. Benito.University of Valladolid , Spain Paedagogica Historica, Volume 39 no: ½ .
8. Keefe, James W. Ve Amenta, Robert B. (2005). **Whatever Happened to the Model Schools Project**. California: California Lutheran University.Phi Delta Kapan.
9. Hennon, Lisa. (1999). **School Architechture, Curriculum and Pedagogy**. University of Madison Wisconsin
10. Charles H. Rathbone. (2005). **A Learner's Bill Of Rights**. Norton: Wheaton College.Phi Delta Kapan.
11. Sueck, Lawrence E. (1991). **a.g.e.**
12. Elizabeth A. Hebert. (1998). **Design Matters: How School Environment Affects Children**. Educational Leadership / September Crow Island School. Winnetka. 69-70
13. Chung, Li-Chuan. (2000). **A Study Of Teacher Factors In Teacher-Child Relationships With Preschool Children**. Nebraska: Presented to the Faculty of The Graduate College at the University of Nebraska İn Partial Fulfillment of Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy.
14. North Central Regional Educational Laboratory. (1991). **Physical Environment**. Washington, <http://www.childlabs.uconn.edu/ecare/ecpkenv.html>
15. Elizabeth A. Hebert. (1998). **a.g.e.**
16. Elizabeth A. Hebert. (1998). **a.g.e.**
17. Elizabeth A. Hebert. (1998). **a.g.e.**
18. Prakash, Nair. (2005). **President, Fielding Nair International New York, United States**. "Creating 21 st. Century Learning Environments"OECD Programme On Educational Building. (PEB)
19. Prakash, Nair. (2005). **a.g.e.**

20. Menzer, Mark. (2005). **Ary Study Questions School Sound Standard**. Washington: Industry News.
21. Phan, Pit Li. (2005). **Senior Vice President CPG Consultans Pte Ltd.**, Singapore “Creating 21st. Century Learning Environments”OECD Programme On Educational Building. (PEB)
22. Locke, John. (2005). **Principal, Alfriston College**. Auckland, New Zealand.
23. James, Rydeen. (2005). **a.g.e.**
24. Prakash, Nair. (2005). **a.g.e.**
25. Emer und H. C. (1983). **YENİ NEUFERT (Yapı tasarımı temel bilgileri)**. Güven yayıncılık sanayi L. Ş.
26. Gür Öymen, Şengül ve Zorlu Tülay (2002). **Çocuk Mekânları**. İstanbul: Yem Yayınları.
27. Poyraz, Hatice ve Dere, Hale. (2001). **Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri**. **Ankara**: Anı yayıncılık
28. Demiriz, Serap, Karadağ, Asiye ve Ulutaş, İlkay. (2003). **Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Ortamı ve Donanım**. Ankara: Anı Yayıncılık.
29. Richard P. Mills and et al.. (1998). **Preschool Planning Guide**. Child Centered Education New York.
30. North Central Regional Educational Laboratory. (1991). **a.g.e.**
31. Richard P. Mills and et al.. (1998). **a.g.e.**
32. Dodge, Diana Trester end Bickart, Toni S. (2002) **What You’ll See in the Classroom**.http://www.scholastic.com/smartparenting/earlylearner/childcare/pre_classroom.htm
33. Richard P. Mills and et al.. (1998).**a.g.e.**
34. Richard P. Mills and et al.. (1998).**a.g.e.**
35. Flores M. Assunçao. (2004). **The Impact of School Culture and Leadership on New Teachers Learning in the Workplace** Int. J. Leadership in Education volume:7 no: 4
36. Mcloughlin, Caven S. (1987). **Parent-Teacher Conferencing**. United States: Chales C Thomas Publisher.